

Fsaha Ghebru vluchtte ruim twintig jaar geleden naar Nederland. Vandaag, op Wereldvluchtelingendag, denkt de Eritreër aan zijn zoon Amin. Die wil zo graag herenigd worden met zijn vader, maar is nu samen met zijn boezemvriend Adil vastgelopen in Athene.

Wonen in een vrije gevangenis

Wies Kalsbeek

Voor honderdduizenden mensen is Athene geen woonplaats, geen toeristenstad maar een wachtkamer. Vooral Afrikaanse jongeren leven in een schaduwsamenleving waarin ze proberen te overleven en vooral weg te komen. Mensen die vrezen voor vervolging en mensen die zichzelf een betere toekomst wensen. Het is hen weliswaar gelukt Europa te bereiken, maar daarmee hebben ze nog niet de zo verlangde vrijheid en mogelijkheid iets van hun leven te maken. Griekenland is het – vaak langdurige – tussenstation naar Italië, Frankrijk, Duitsland of Nederland. Amin is één van hen. Hij verblijft, samen met zijn goede vriend Adil, nu ruim een jaar in Athene.

Bijna als toeristen lopen ze over plein van het Archeologisch museum van de Griekse hoofdstad. Amin en Adil, twee 22-jarige boezemvrienden uit Eritrea. Ze trekken al hun hele leven bijna dagelijks met elkaar op. Amin en Adil zijn afkomstig uit Keren, de tweede stad van Eritrea. Amin was tot de middelbare school een zorgeloos joch dat bij zijn oma woonde. Zijn vader en zijn moeder moesten eind jaren tachtig – apart van elkaar – vluchten in verband met de oorlog tussen Ethiopië en Eritrea. Zijn vader Fsaha woont in Nederland. Sinds zijn twaalfde hoopt Amin bij hem te mogen wonen.

Vanaf de middelbare school wordt Amin, net als zijn medeleerlingen, in militaire dienst geplaatst. Hier ziet en ondergaat hij de gruwelijkste dingen. Hij houdt het uiteindelijk niet meer vol en zet het op een dag letterlijk op een lopen naar de Soedanese grens. Na ruim anderhalf jaar verblijf in Soedan lukt het hem niet – ondanks vele pogingen – om legaal naar zijn vader in Nederland te komen. Amin besluit daarom naar Griekenland te reizen.

Adil herinnert zich tot in detail de reis naar Europa: "Mijn vlucht vanuit Eritrea was heel angstig. We liepen vijftien dagen lang van zes uur 's morgens tot het donker werd. Onderweg probeerden we voedsel en water te vinden. Niet iedereen van onze groep heeft het gehaald. Toen ik eenmaal Soedan had bereikt had ik zeker drie weken nodig om te herstellen. Pas na twee jaar lukte het mij

Adil (links) en Amin in Athene. "De tas staat altijd klaar. Als één van ons kan vertrekken, loopt hij zo de deur uit."

FOTO'S WIES KALSBEEK

om naar Griekenland te komen. Hier heb ik een identiteitspapier gekregen, waarin staat dat ik binnen een maand het land moet verlaten. Ze lieten ons na de registratie gaan, ze zeiden gewoon: ga! En daar stond ik, met alleen mijn telefoon, middenin Athene. Ik heb via een vriend Amin gevonden. Ik ben zo blij dat ik hier met hem ben."

Fsaha Ghebru is de vader van Amin. Hij is geboren en getogen in Keren in Eritrea en woont ruim twintig jaar in Nederland. Hij heeft via de Stichting voor Vluchteling-Studenten UAF een laboratoriumopleiding ge-

volgd en werkt deze maand precies vijftien jaar aan de Rijksuniversiteit Groningen. Fsaha vluchtte als jongeman naar Nederland en moest zijn kleine zoon Amin achterlaten. Sinds Amin twaalf jaar is heeft Fsaha alles geprobeerd om zijn zoon bij hem te krijgen, ook omdat de moeder van Amin niet bij haar zoon kon wonen. De IND heeft uiteindelijk om een DNA-test gevraagd, zodat bewezen kon worden dat Amin de zoon van Fsaha is. Dit leidde ongeveer vijf jaar geleden tot toestemming voor Amin om naar zijn vader te komen. Hij kreeg van de Nederlandse overheid

zes maanden de tijd om zijn visum bij de Nederlandse ambassade in Asmara op te halen. Fsaha was verrukt en voorbereid op zijn komst. De Eritrese overheid weigerde echter een paspoort af te geven.

Fsaha zegt nu: "Ik ben zo trots op mijn zoon: zijn moraal, gevoel voor humor, vrijgevigheid en doorzettingsvermogen doen mij soms versteld staan. Ik ben degenen die al die jaren voor hem gezorgd hebben heel dankbaar. Zij hebben, aan de mooie man die hij vandaag is, veel bijgedragen. Ik heb geen rust tot hij bij mij is en iets van zijn leven kan maken. Ik

voel me als vader hiervoor verantwoordelijk."

Adil en Amin wonen in een flatje in een 'Afrikaanse' straat in Athene. In de straat zijn veel landen vertegenwoordigd: Sierra Leone, Senegal, Nigeria, Somalië, Ethiopië, Eritrea en Griekenland. Adil beschrijft de sfeer: "Een paar huizen verderop is een Ethiopisch café. Tegenover onze flat is een Ethiopische winkel. Hier halen we soms Injerra, ons dagelijks eten in Eritrea."

Bij Amin en Adil gaat regelmatig de telefoon. Adil vertelt: "In onze buurt wonen nu tien mensen uit onze

Tijd dringt voor gemeenschappelijk asielbeleid EU

De EU-landen hebben in 2009 met elkaar afgesproken dat er in 2012 een gemeenschappelijk asielbeleid ligt. Dat past bij een gebied waar vrij verkeer van personen wordt gegarandeerd. Maar de toelating van vluchtelingen en immigranten ligt gevoelig in veel lidstaten. De opmars van populistische partijen maakt de onderhandelingen nog ingewikkelder. Landen die een streng asielbeleid willen, stellen veel aanvullen-

de, technische eisen aan identiteitscontroles. Ook willen ze de mogelijkheid van overkomende familieleden beperken. Landen aan de zuidkant van de EU als Griekenland en Malta willen afspraken over het eerlijker verdelen van de asielzoekers over alle EU-landen. Omdat de landen er niet uitkomen, heeft elk EU-land nog zijn eigen asielbeleid. Het maakt dat een Somaliër in het ene land aanzienlijk meer kans maakt op asiel dan

met hetzelfde vluchtverhaal in een ander land. Eurocommissaris Malmström van binnenlandse zaken schreef deze maand een vermanende brief naar de lidstaten en het Europarlement: de tijd dringt en iedereen moet bereid zijn tot compromissen. Het toekomstige EU-beleid moet "geheel en al de mensenrechten respecteren en rechtszaken kunnen doorstaan", waarschuwt Malmström.

Fsaha Ghebru in Nederland: "Ik heb geen rust tot Amin bij mij is en iets van zijn leven kan maken."

geboorteplaats. Sommigen hebben al acht pogingen gedaan om weg te komen. Voor een vlucht poging met een vals paspoort word je in de gevangenis gezet, maar na een week laten ze je weer vrij." Adil en Amin wonen in een klein, opgeruimd kamertje. De tas staat altijd klaar. Als één van ons kan vertrekken, loopt hij zo de deur uit", zegt Amin.

"De Grieken in de straat groeten ons niet, ook niet als we samen in de lift van onze flat staan", zegt Adil. Overal in Athene en andere steden in Griekenland is de schrijnende situatie waarin de vele migranten verkeeren zichtbaar. Langzaam maar zeker is een schaduwsamenleving ontstaan van niet-Grieken die niet gewenst zijn, niet legaal zijn en niet beschermd worden. De meeste Grieken hebben genoeg van deze mensen die de samenleving alleen maar geld kosten. Mensen uit Sierra Leone, Senegal en Nigeria proberen op straat tassen en andere producten te verkopen. Ze rennen weg als ze de politie zien en worden daarbij vaak opgepakt. De spullen zijn ze kwijt, maar ze worden snel weer vrijgelaten.

Adil en Amin werken niet: ze sla-

pen, wachten en proberen weg te komen. Ze hebben een aantal pogingen gedaan, maar nog voordat ze bij de incheckbalie van het vliegveld arriveerden werden ze er – net als vele van hun lotgenoten – tussenuit gehaald. "We wonen in een vrije gevangenis", zegt Amin. "We leven onder voortdurende stress: wie heeft de goede connecties, bij wie koop ik

'Ik leef al zoveel jaar in angst en wacht en hoop al zo lang'

mijn paspoort en hoe kom ik aan het geld? Bang voor de politie ben ik niet. Ze vragen naar je papieren, zeggen dat je weg moet gaan uit hun land en laten je dan weer gaan."

Iedere dag is voor Amin en Adil een dag vol sleur met een voortdurend onderliggend gevoel van spanning en wanhoop. Als ze dit leven even willen doorbreken hebben ze hiervoor geen financiële middelen. Ze hebben

– net als vele anderen – dankzij familie in Europa of elders een kleine financiële toelage om van te leven. De toekomst van Amin en Adil is onzeker. Terug naar Eritrea is onmogelijk. Adil wil graag naar zijn broer in Italië. Hij vertelt: Gisteren is het twee mensen weer gelukt, op een schip naar Italië, ze hebben geluk. Misschien ik binnenkort ook."

Amin verlangt er naar om bij zijn vader in Nederland te zijn: "Mijn vader is hier bij mij geweest, het is moeilijk om dan weer afscheid te nemen. Ik heb veel over Nederland gehoord. Als ik daar kom ga ik leren zwemmen en ik wil graag fietsen. In Eritrea fietste ik altijd, ik mis mijn fiets. Ik weet dat in Nederland iedereen ook fietst." Hij roept wanhopig: "En mijn hoofd slaapt al vijf jaar! Ik mis het kennis vergaren en droom van een leven als student. Ik wil economie studeren. Ik leef al zoveel jaar in angst en wacht en hoop al zo lang. We zijn in onze flat begonnen met het verbeteren van ons Engels. We hebben een lesboek en al de beurt zijn we de leraar. Dat voelt goed, maar het is ook confronterend. Ik wil zo graag verder met mijn leven."

Mensenrechtenorganisaties: Europa schendt rechten

Rob Pietersen

De Europese Unie schendt het fundamentele recht om asiel te zoeken, vindt de Europese vluchtelingenorganisatie ECRE, die namens 69 clubs uit de Europese lidstaten klaagt over "Fort Europa". Steeds hogere muren opwerpen, is niet de oplossing, stelt ECRE. Zo neemt Europa asielzoekers de kans op een eerlijke procedure. Daarnaast wordt niet onderzocht welke gevaren de vluchtelingen terug in eigen land lopen.

De striktere grensbewaking heeft

de reis bemoeilijkt, maar niet alle reizigers afgeschrokken. Al jarenlang trekken tussen de dertig- en veertigduizend Afrikaanse vluchtelingen per boot richting Europa, circa 15 procent van het totaal aantal asielzoekers dat zich jaarlijks in de EU meldt.

Eerst was de route naar de Canarische Eilanden populair, daarna werd de route verlegd naar Italië en Griekenland. Het is gevaarlijker geworden, de reis soms langer, smokkelaars vragen meer geld, kleine bootjes vertrekken overvol, stelt Thomas Hammarberg, commissaris voor

de mensenrechten van de Raad van Europa.

In de aanloop naar Wereldvluchtelingendag wees hij nogmaals op de grote risico's voor Afrikanen die de oversteek wagen. Minstens 1400 mensen verdronken al dit jaar. "Europese regeringen hebben een grote-

'Migranten tegenhouden gaat boven levens redden'

re verantwoordelijkheid dan ze tot dusver tonen. Hun zwijgen en passiviteit is moeilijk te accepteren. Als migranten tegenhouden belangrijker is geworden dan levens redden, gaat er iets hopeloos mis."

De migrantencommissie van de Conferentie van Europese Kerken (CCME) heeft zondag 26 juni uitgeproken tot de eerste jaarlijkse gebiedsdag voor de onderweg naar Europa overleden migranten. "We gedanken de naamloze doden die verdrinken, of sterven in de woestijn."

De vice-voorzitter van de CCME, de Italiaanse Franca di Lecce, was eerder

deze maand te gast bij de conferentie "Walled Europe", georganiseerd door Kerk in Actie en Justitia et Pax. Di Lecce is nauw betrokken bij de opvang van vluchtelingen op het eilandje Lampedusa, de eerste stop tussen Noord-Afrika en Europa. Sinds de start van de Arabische lente herbergt het eiland weer meer vluchtelingen dan Italianen (6000).

"Veel vluchtelingen zijn er na de boottocht erg aan toe, maar er is geen ziekenhuis op Lampedusa. De gezondheidszorg is ontoereikend. Er zijn spanningen, hongerstakingen, er waren de afgelopen weken 28 zelf-

asielzoekers

moordpogingen van mensen die bang waren teruggestuurd te worden. De situatie is inhumana", aldus Di Lecce, die spreekt van een obsessieve bewaking van de Europese grenzen. "Europa voert een immigratietheorie tegen Afrikaanse vluchtelingen."

'Europa voert een immigratieoorlog tegen Afrikaanse vluchtelingen'

Dat was precies wat ook de Duitse journalist/activist Elias Bierdel op de conferentie beweerde. "We zetten satellieten, helikopters, marineschepen en speedboten in tegenover hun rubberbootjes. Niet om ze te redden, maar om ze op te jagen."

Bierdel voer in 2004 mee op de Cap Anamur, het schip dat 37 drenkelingen aan boord nam en afzette op Sicilië. De Duitser werd daarvoor toen met de kapitein gearresteerd en pas na vijf jaar procederen vrijgesproken.

Hij vertelde over grote schepen die via de maritieme navigatie waar-

schuwingen binnenkrijgen met de coördinaten van zinkende bootjes: "Niet voor een reddingsoperatie, maar om er met een grote boog omheen te varen." En over de Zuid-Europese vissers die precies weten welke stukken zee ze moeten mijden: "Omdat ze daar het risico lopen op wrakken te stuiten, of lijken op te vissen."

"Ik ben geboren met uitzicht op de Muur, opgegroeid in de Koude Oorlog. We werden bang gemaakt voor het Oosten. Toen was het grote gevaar de Russische tank, nu de kansloze gelukszoeker", aldus Bierdel.

Rob Schouten

Partij van de Alen

Ik heb eerlijk gezegd Multatuli's beroemde sneer naar Thorbecke 'Liberaal als een aal' nooit helemaal goed kunnen plaatsen. Waren liberalen dan zulke enge glibbers als het om de macht ging? Het liberalisme was toch, wat je er ook van vindt, een eerbare politieke stroming, een opbouwende gedachte over de mogelijkheden van de mens. Met alen, die bij ons thuis niet gewaardeerd werden omdat het lijkenetters waren, kon ik liberalen niet verbinden.

Maar sinds het kabinet-Rutte in Nederland aan de macht is begint het me te dagen. De laatste dagen hoor ik in mijn buurt almaar de rancune-theorie opgeld doen, dit kabinet zou wraaknemen op alle vooruitstrevende maatregelen van vorige kabinetten met een socialistisch tintje en zo snel mogelijk de boel willen terugdraaien naar de gouden standaard van rechts.

Ik weet het niet. Ik weet eigenlijk niks van de gedachtengang van Rutte en de zijnen. Ruttes stijl van regeren wordt door vriend en vijand geroemd. Hij staat paraat, hij geeft antwoord, hij is aanwezig, hij zegt wat hij vindt. Maar kijk er nu eens goed naar. In feite laat hij alles langs zich afglijden. Het lijkt wel of niemand vat op hem kan krijgen. Geen spoor van onzekerheid, geen gehakkel, nooit enige verlegenheid. Wat je ook zegt, het lijkt hem niet wezenlijk te raken. Gek word je ervan.

Toen hij nog staatssecretaris van onderwijs was vertoende hij dat aal-achtige trekje ook al, vergeefs liepen studenten die vanwege zijn uiterlijk in hem allicht een soort bondgenoot zagen, tegen hem te hoop, maar hij weerde alles af met een even begripvolle als ondoordringbare glimlach. Zoveel begrip, zoveel charme, maar ondertussen krijg je niks bij 'm gedaan. Zoiets moet het zijn. Ook z'n VVD-collega's hebben dat trekje. Ik noem Edith Schippers, vriendelijk, nooit boos, misschien luistert ze ook wel maar ondertussen onvermurwbaar. Halbe, door velen inmiddels Halbe de sloper genoemd, Zijlstra. Ook zo iemand. Glimlachend slacht hij het Nederlandse kunstbeleid.

Soms droom ik van die VVD-lachjes, hangen ze met aimabele en begripvolle tronies boven mijn bed waarin ik almaar harder begin te huilen tot ik bijna stik. Waar zijn die andere liberalen gebleven, de linksen, de Dijkstals, de Voorhoeves? De VVD is van een liberale partij zo te zien veranderd in een conservatieve partij zonder andersdenkende vleugels. Waar blijft de stem uit de eigen gelederen die met luide stem zegt: ho ho, dit gaat veel te ver, houden jullie daar eens mee op. Ach JOVD, bloem van de VVD, waar bestu bleven? Het CDA, ook in dit kabinet, worstelde tenminste nog oprecht met allerlei vragen; misschien gaat ze aan haar eigen verscheurdheid ten onder, wie weet, maar dan zal het tenminste ergens om zijn geweest. Maar de Nederlandse liberalen kronkelen momenteel als alen door de emmer snot die politieke macht ook is. Ik mis de oudjes, de VVD-dinosauriërs met hun ouderwetse idealen, evenzeer als de jonkies met hun kritische piepgeluidjes. De VVD van nu is een onuitstaanbare partij geworden vervuld van zelfgenoegzaamheid. Partij van de Alen, inderdaad.